

V.V.N.T. **LEDENBRIEF**

Tijdschrift van de
VERENIGING VRIENDEN
NEDERLAND - TSJECHOSLOWAKIJE

Nr. 73

NOVEMBER/DECEMBER 1991

Český Ráj 91

Armando Jonghjan

COLOFON

Bestuur:

A. Hoogstad	voorzitter
H.G. v.d. Burg-Meijer	secretaris
Nieuwendamlaan 274	
2547 JR DEN HAAG	
J. van Gastel	penningmeester
Postrek. 379543 t.n.v.	
Ver. Vrienden Ned.-Tsjech. te Rijswijk	
A. den Boogert	adj. secr./penn.
E.H.L. de Munck	vice-voorz.
mw. H. Sugito	
D. Klein Breteler	
G.P.A. Schöpping	
I.J.B. van Vuuren	

Redactie Ledenbrief

L.J. v.d. Burg, Nieuwendamlaan 274
2547 JR Den Haag; Tel. 070-3258679

mw. H.G. v.d. Burg-Meijer
H. Sugito en Joh. Sugito
K.L. Thio
J.F.E. Wallin

Ledenadministratie

mw. H.G. v.d. Burg-Meijer
Nieuwendamlaan 274 - 2547 JR DEN HAAG

GTM (Genootschap voor Tsjech. Muziek)

J.F.E. Wallin (voorz.) Tel. 070-3278706
Pr. Bernhardlaan 21 - 2264 CA LEIDSCHENDAM

A. van Beuzekom (secr.)
P.J.M. de Coo (penn.)
mw. T. Onderdenwijngaard
W. Dijk

Afdelingen

Amsterdam: K.L. Thio; tel. 020-791423

Rotterdam: A. den Boogert; tel. 010-4205581

Den Haag: vacant

V.V.N.T.-Filmdienst:

K.L. Thio, Van Baerlestraat 59
1071 AR AMSTERDAM; tel. 020-791423

Reisdienst:

A. Hoogstad
mw. H.G. v.d. Burg

PRANEDA b.v.

PAPENDRECHT - NEDERLAND

IMPORT - EXPORT

Ketelweg 53 - 57 - 3356 LD
Postbus 149 - 3350 AC

Telefoon 078 - 152566
Telex 29380

TSJECHOSLOWAKIJE

Aktieve vakanties
met reisorganisatie
TOPO-AKTIEF in
Tsjechoslowakije.

Bel: 085-457351

Topo-Aktief is gevestigd in kaartenwinkel 'Stap Voor Stap' in Arnhem. Hier kunt u terecht voor alle reisgidsen en (gedetailleerde) kaarten.

Bel: 085-510334

WANDELEN
FIETSEN
KANOËN
PAARDRIJDEN
KLIMMEN
PARAGLIDING
ZWEEFVLIEGEN
ETC.

Stap Voor Stap

VAN DE VOORZITTER

Afgelopen zaterdag, 9 november, woonde ik een conferentie bij in Harderwijk, waar informatie over Tsjechoslowakije gegeven werd aan vertegenwoordigers van Jumelage-steden. Jan van Gastel, die er ook was, zal ongetwijfeld daarover het een en ander te melden hebben. Daar kijk ik dan ook met belangstelling naar uit.

Ik beperk me tot het weergeven van een indruk over de economische toestand in ons dierbare Tsjechoslowakije. Die toestand is zeer moeilijk.

De werkloosheid, vooral in Slowakije, stijgt onrustbarend. De productie was ingesteld op markten, die niet meer kunnen betalen, zoals Rusland, en leverde goederen die elders niet gevraagd worden omdat de kwaliteit niet goed genoeg is of omdat zij verouderd zijn.

Dan zijn er, met name in Slowakije nogal wat wapenfabrieken, die gedurende de koude oorlog voldoende opdrachten hadden, maar dat is voorbij. De nieuwe regering wil die produktie ook niet voortzetten ook al zijn kanonnen, tanks enz. nog best te slijten. Zwaar-den moet men dus omsmeden tot ploegen. Dat is echter gemakkelijker gezegd dan gedaan. Die omschakeling noemt men conversie.

Wanneer men daarover nadenkt ontstaat er een besef, wat daarvoor komt kijken. Beslis-singen nemen op grond van marktonderzoek, technologieën ontwikkelen en overdragen op de werknemers, een groot deel van het machinepark vervangen en ga zo maar door.

De rijke landen hebben er geld voor over om dat proces bij voorrang te ondersteunen. U weet dat voor die reorganisatie een speciale bank is opgericht. Nederland had daar graag de baas voor geleverd, weet u nog wel?

Die bank heeft nog geen kredieten verstrekt, wel fondsen gevormd, zo lees ik dezer dagen in de krant. Verder lees ik, dat maar twintig procent van de toegezegde ontwikke-lingsgelden jaarlijks besteed wordt. Het gevecht achter de schermen wie wat moet krijgen zal niet voor een snelle afwikkeling kunnen zorgen. Zo gaat dat in ontwikkelde landen.

Nederland heeft 200 miljoen gulden dit jaar voor Oosteuropa uitgetrokken. Van de totale overheidsuitgaven is dat nog geen 0,1%. Wanneer je dat moet verdelen over ruim 300 mil-joen mensen, zou ik bijna zeggen: vergeet het maar.

Arie Hoogstad.

assurantiën

Reisverzekeringen - Pensioenadviezen - Gunstige spaarvormen
Hypotheken - Financieringen

Apeldoornselaan 72
2573 LN DEN HAAG
070-362 40 50

Ben van der Burg
Privé: 070 - 345 93 52

VAN HET BESTUUR

De belangrijkste gebeurtenis, die we thans kunnen vermelden, is de **Algemene ledenvergadering**, die op zaterdag 14 maart 1992 gehouden zal worden, wederom in Motel Breukelen te Breukelen.

De voorlopige agenda zal in de ledenbrief van januari gepubliceerd worden. Bij die ledenbrief zullen ook de accept-giro/bank-formulieren bijgesloten worden. Wat de vergadering betreft, deze zal bestaan uit een "zakelijk" en na de lunch uit een ontspannend deel, maar wel uit een echt Tsjechoslowaaks programma.

Als tweede gebeurtenis doet het ons genoegen u een culturele reis te kunnen aankondigen, een reis die gemaakt zal worden in samenwerking met het NIVON, het Nederlands Instituut voor Volksontwikkeling en Natuurvriendenwerk.

H.G.B.

VAN DE REDACTIE

Deze ledenbrief is de laatste die in 1991 verschijnt en zou dus, zoals vaak gebruikelijk, met een terugblik moeten beginnen, echter dan zouden we vooruitlopen op het jaarverslag van de secretaris; bovendien rest er nog geruime tijd voor het jaar om is. Liever kijken we dus vooruit en zullen daarom alvast data vermelden, die waard zijn om deze in uw agenda 1992 te noteren.

Allereerst de reeds bij "Van het Bestuur" vermelde jaarvergadering, namelijk zaterdag 14 maart. Vervolgens concerten van Tsjechoslowaakse orkesten, koren en solisten, waarover te zijner tijd uitvoerige gegevens. Hier volgen de data: zaterdag 18 april 1992 o.a. het Staatskamerorkest van Pardubice. Op zondag 3 mei o.a. het Staatsorkest van Hradec Kralové en het Praags Mannenkoor.

De V.V.N.T./NIVON-reis van 7 t/m 16 mei.

Verder de gebruikelijke rubrieken, waarbij we de inzendingen bij "Van de leden" over de Sudetenduitsers als de laatste zullen bestempelen. We dachten dat de belangstellenden voor geschiedenis over dit onderwerp hiermede voldoende zijn ingelicht.

Verheugend is dat de heer H. Truin uit Amsterdam de **Carpooling** gaat verzorgen (zie bij "Reistips").

Ook nu wederom veel inzendingen van de leden.

Tenslotte kunnen belangstellenden voor de Tsjechische taal in het Noorden van het land terecht bij Mevrouw Liba Noya, Vooronder 21, 9733 EH Groningen. Tel. 050-412465.

L.J. v.d. Burg.

Het maandelijks uitgeven van de ledenbrief kost een flinke duit. Door advertenties kunnen wij deze kosten drukken en u bereikt daarmee een gericht publiek in een oplaat van + 800 exemplaren. Onderstaand onze tarieven:

1/16 pag.	f 15,=;	6 nrs	f 85,=;	12 nrs	f 165,=
1/8 "	f 20,=;	" "	f 115,=;	" "	f 225,=
1/4 "	f 30,=;	" "	f 170,=;	" "	f 325,=
1/2 "	f 50,=;	" "	f 270,=;	" "	f 500,=
hele pag.	f 85,=;	" "	f 440,=;	" "	f 850,=

Voor nadere inlichtingen: L.J. v.d. Burg, Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag. Tel. 070-3258679.

10-daagse culturele reis Tsjechoslowakije: 7 t/m 16 mei 1992

"OPENINGSCONCERT ter gelegenheid van het muziekfestival PRAAGSE LENTE 1992"

In samenwerking met het NIVON (Nederlands Instituut voor Volksontwikkeling en Natuurvriendenwerk) bieden wij u een reis aan naar Praag en Zuid-Bohemen. Praag, een belangrijk centrum op economisch en cultureel gebied in een sterk veranderde maatschappij; Zuid-Bohemen een gebied met mooie landschappen, historische steden met bijzondere bouwwerken.

Wij brengen u op de heenreis - na overnachting in Domažlice (Zuid-Bohemen) - naar České Budějovice, waar wij 3 dagen verblijven en uitstapjes kunnen maken naar Český Krumlov met een kasteel dat de Praagse Burcht naar de kroon steekt, naar de badplaats Třeboň (waar door de liefhebbers een fietstocht gemaakt kan worden, maar waar wij ook wandelend van de natuur kunnen genieten) en naar Hluboká.

De 5e dag vertrekken wij naar Praag - een duizend jaar oude, maar nog steeds springlevende stad - waar roomse, gotische en barokke bouwwerken broederlijk naast elkaar staan. Hier bezoeken wij natuurlijk de Joodse wijk met het Nationaal Joods Museum en de oude begraafplaats.

Naast vele andere interessante wandelingen in en door de stad naar o.a. de Praagse Burcht, de beroemde Karelsbrug en het Oude Raadhuis, vormt het bijwonen van het openingsconcert van het muziekfestival ter gelegenheid van de jaarlijkse herdenking van de Praagse Lente een bijzonder hoogtepunt. Dit concert vindt plaats op dinsdag 12 mei, de sterfdag van Smetana.

Naast dit bijzondere concert willen wij u ook kennis laten maken met een uitvoering van het beroemde theater Laterna Magika, een samenspel van theater, mime en film. Een begrip in de Praagse cultuurbeleving.

De reis sluiten wij af met een bezoek op de voorlaatste dag aan de oude kuurbadplaats Karlovy Vary, waar wij ons afscheidsdiner zullen gebruiken en overnachten alvorens wij op zaterdag 16 mei de terugtocht zullen aanvaarden en 's avonds in Nederland zullen arriveren.

Prijs: ca. f 1200,--

op basis van halfpension, incl. verzekering en entrees, alsmede bezoek aan concert en theater. (niet inbegrepen: reiskosten naar/van vertrekplaats bus en lunches)

Aanmeldingen bij het secretariaat:
tel. 070-3258679, waarna u t.z.t.
een aanmeldingsformulier krijgt
toegezonden.

COMENIUSJAAR 1992

Jan Amos Comenius
1592-1670

De viering van de comeniusherdenking 1992 ter gelegenheid van het feit dat 400 jaar geleden Comenius geboren werd, is in Nederland in handen van de Stichting Comenius 1592-1992 Naarden.

Er is een voorlopig programma samengesteld, dat begint op zaterdag 28 maart 1992.

Het ligt in de bedoeling dat wij op 23 mei speciaal voor onze leden een bijeenkomst zullen beleggen. Hierover volgen later nadere mededelingen.

<u>datum</u>	<u>activiteit</u>	<u>verantwoording</u>
za 28/3	start herdenkingsperiode * stadsomroeper * beschuitjes * muziek bezoek buitenlandse kinderen concert Praags mannenkoor in Bussum	St. Burgerzin Com.college H'sum Evang. Gemeente
zo 29/3	kindergroep Uhersky Brod in Grote Kerk	F. van Neer
vr 8/5	opening expositie Juniorkamer	Juniorkamer
zo 10/5	orgelconcert in Grote Kerk	A. Stroosnijder
di 14/5	ontvangst koor uit Brno	St. Comenius/gem.
wo 13/5	opening symposium in Grote Kerk concert (gemengd) Amicitia-koor uit Brno in Grote Kerk	mw. Van Vliet/ Gemeente St. Comenius
do 14/5	Concert Vivat Comenius in Grote Kerk	St. Comenius
vr 15/5	Concert Corelli-trio in Burgerzaal	St. Comenius
za 16/5	ontvangst deelnemers Colloquim stadhuis opening museum groenmarkt Rotary-activiteiten in de Grote Kerk opening expositie Holar	Gemeente Comeniusmuseum St. Burgerzin Rotary Comeniusmuseum
zo 17/5	Tsj.-Ned. Conferentie Day's Inn orgelconcert in Grote Kerk	Mevr. Bobek A. Stroosnijder
ma 18/5	opening keramiekexpositie in Spaans Huis	St. Comenius
wo 20/5	poppenfestival	St. Burgerzin
vr. 22/5	expositie Tsj. kunst in stadskantoor dansgroepen verkoop Tsj.-Ned. produkten	Galerie Groll St. Burgerzin St. Burgerzin
za. 23/5	dansgroepen verkoop Tsj.-Ned. produkten afsluiting feestweek concert Ned. jeugd Strijkorkest	St. Burgerzin St. Burgerzin St. Burgerzin St. Comenius
nader te programmeren:		
	Culturele activiteit in Grote Kerk 14/5 jeugdopera Skon (kerk gereserveerd 22/5) buitenexpositie Orbis Pictus	
sept.	foto-expositie Krejci	St. Comenius
sept.	expositie Kolar	St. Comenius
nov.	expositie Hartlib-papers	Comeniusmuseum

NIEUWS VAN DE STEDENBANDEN

Het Platform Gemeentelijk Vredesbeleid heeft in samenwerking met de Werkgroep Oost-Europa Projecten en een aantal Nederlandse gemeenten een studiedag georganiseerd over gemeentelijke en andere lokale contacten met Tsjechoslowakije. De studiedag werd op 9 november jl. gehouden in het stadhuis van Harderwijk.

Voor een gehoor van 180 vertegenwoordigers van gemeenten en werkgroepen en andere belangstellenden gaven een aantal sprekers, voor het merendeel uit Tsjechoslowakije zelf, een uiteenzetting over de stand van zaken in de CSFR wat betreft onder meer het democratiseringsproces, de organisatie van het plaatselijk bestuur, de partijvorming en de problemen en behoeften van gemeenten in de praktijk, dat laatste ook gekoppeld aan de vraag in hoeverre Nederlandse gemeenten, bijv. via een stedenband, bij de oplossing daarvan behulpzaam kunnen zijn.

In de middag werd in een aantal werkgroepen over een en ander doorgepraat. Daarbij ging het ook over het bespreken van concrete projecten voor advisering en andere vormen van steun vanuit Nederland. Aan de discussies werd deelgenomen door een aantal gemeentelijke functionarissen uit de CSFR, die in Nederland waren in het kader van een door de VNG opgezet stage-programma.

Het was een ongetwijfeld voor velen nuttige dag, waarop alleen door het volle programma mogelijk voor het leggen van onderlinge contacten wat te weinig ruimte was.

Op een of meer onderdelen van het programma zal ik in een volgende Ledenbrief zeker nog terugkomen.

Over het aantal contacten met Tsjechoslowakije via gemeenten en plaatselijke groepen heeft geen ontevredenheid te bestaan. Zo noteerde ik in Harderwijk weer enkele mij niet eerder bekende relaties, zoals van Westerschouwen met NAMESTOVO in Noord-Slowakije, van Swalmen met NEPOMUK, 40 km ten zuiden van Pízen en van Capelle a/d IJssel met PRAAG-7.

Reeuwijk-Turnov

Enkele maanden geleden kon ik dank zij door Mevrouw Boonstra-Visser gezonden informatie berichten over het bezoek van een delegatie uit Reeuwijk aan Turnov. De conclusie was dat bij het tegenbezoek vanuit Turnov zou moeten blijken of de contacten definitief zouden kunnen worden.

Het tegenbezoek heeft inmiddels plaatsgehad en mevrouw Boonstra was zo vriendelijk wat kranteknipsels te sturen. Daaruit blijkt dat de vriendschapsband Reeuwijk-Turnov nu vaste vorm heeft gekregen. Een voorlopige overeenkomst werd getekend en in een definitief contract zullen later de details nader worden vastgelegd.

De ontmoeting in Reeuwijk met de

UNIEKE KENNISMAKING MET BRATISLAVA

Rondleidingen door Bratislava o.l.v. deskundige Duits-talige gids.

SPECIAAL ARRANGEMENT: stadswandeling langs de Donau en door de oude stad, traditioneel diner in gezellig Slowaaks restaurant en tot slot een bezoek aan een opera- of balletvoorstelling in het schitterende Slowaakse nationale theater.

Bel voor meer informatie en reserveringen:

TATRA Management en Advies BV

Drs. R. Kooijman
Olympiadeplein 113
2807 BG Gouda

Telefoon: 01820 - 19713
Telefax: 01820 - 83448

delegatie uit Turnov is dan ook erg succesvol geweest. De 8 Turnovers hadden een groot programma af te werken tussen 19 en 23 september jl. Er waren bezoeken aan medische instellingen (in de delegatie waren 2 artsen opgenomen), aan scholen, aan een kaasmakerij, er werd een rondvaart gemaakt op de Reeuwijkse plassen en in Gouda werden de Goudse Glazen bekeken. Het ontspanningskoor VIVACE gaf voor de gasten een concert en er werd een oecumenische kerkdienst bezocht. Zo werd het een vriendschapsbezoek en een werkbezoek, waarbij de Tsjechen met tal van facetten van de aanstaande partnergemeente en de regio waarin deze ligt kennis hebben kunnen maken. Met als bekroning dus het sluiten van een voorlopige jumelage-overeenkomst die naar ieders verwachting zeker in een definitieve zal worden omgezet.

Rijswijk-Beroun

De actie in Rijswijk voor het ziekenhuis van partnerstad Beroun (zie de vorige Ledenbrief) heeft in eerste instantie tussen de 60 en 70 duizend gulden opgebracht aan geld en goederen. Dat kan nog meer worden, want op 27 november a.s. volgt voor het zelfde doel nog een veiling, die 's avonds in het stadhuis zal worden gehouden. Er zijn veel schilderstukken en andere kunstvoorwerpen, deels afkomstig uit Beroun, beschikbaar. Via de veiling hoopt men die allemaal in Nederlandse huizen en kantoren te krijgen, zodat nog meer medische artikelen richting Beroun kunnen gaan.

Half december gaan de leden van de Werkgroep Stedenband naar Beroun om de bestaande contacten te versterken, zo mogelijk nieuwe te leggen en activiteiten voor de komende tijd te bespreken.

Purmerend-Jihlava

In de vorige Ledenbrief kon ik melden dat Purmerend een drietal gemeenten in Tsjechoslowakije had geselecteerd om daaruit de ware partner te kiezen. De keus is gemaakt en die is gevallen op Jihlava, de Zuid-Boheems plaats waar de blauw-gele Mana vlaggen wapperen (Mana is de naam van de eerste supermarkt, die Ahold in de afgelopen zomer in Tsjechoslowakije heeft geopend).

Jan van Gastel.

====*==*

REISTIPS

Bij "Van de redactie" tipten we het reeds aan: de Carpooling wordt vervolgd. Door afwezigheid van Pernille La Lau - die nu tijdelijk in Japan verblijft - hebt u de vertrouwde aankondiging enige tijd moeten missen. Ons Amsterdamse lid, de heer H. Truin, heeft zich bereid verklaard dit gezellige werk voort te willen zetten. Onderstaand bericht zult u dus regelmatig in onze Ledenbrieven tegenkomen.

H.G.B.

Carpooling

Gaat u naar Tsjechoslowakije en bent u bereid iemand mee te nemen? Of bent u op zoek naar iemand met een vervoermiddel die naar Tsjechoslowakije gaat?

Neem dan contact op met ons lid de heer H. Truin; hij heeft op zich genomen gegadigden tot elkaar te brengen.

Hij is dagelijks telefonisch bereikbaar onder nummer 020 - 6925770

(advertentie)

KOK GEEFT NOG 1 KANS OP BELASTINGVRIJ SPAREN

Het kabinet heeft besloten belastingvrije spaarvormen te gaan belasten. (Br. le Herwaardering) De tweede kamer is reeds akkoord. Minister Kok heeft de ingangsdatum gesteld op 1 januari 1992.

Ik kan u nu nog in samenwerking met AEGON een **UNIEK SPAARPLAN** aanbieden.

Voorbeeld:

U spaart f 100,- gedurende 15 jaar $15 \times 12 \times 100 = f 18.000,-$ Bij een gemiddeld rendement van 14% * krijgt u f 39.000,-

BELASTINGVRIJ*

* Kits afgesloten voor 01-01-92

Een prima plan voor bijvoorbeeld aanvulling op u pensioen, voor de studie van de kinderen, voor het maken van een verre reis of gewoon als appeltje voor de dorst.

Interesse? Vul onderstaande bon in en stuur die naar mij:

Ben van der Burg
BB Assurantiën
Antwoordnummer 61274
2506 WB DEN HAAG

Een postzegel is niet nodig. Of bel mij 070-3624050

* Rendement van oct.'90 t/m sept.'91 was 20,08%

o ik wil graag vrijblijvend persoonlijk advies
o stuur mij een persoonlijke offerte, als inleg daad' ik f
per maand te gaan besteden.

Naam

Adres

PC/Wnpl.....

Telefoon Geb.datum.....

Genootschap voor Tsjechische Muziek

aangesloten bij de Vereniging Vrienden Nederland-Tsjechoslowakije

Fidelio Friedrich FINKE, een "sudetenduitse" componist (1891-1968)

Nu ik dit schrijf is het 21 oktober; volgens sommige bronnen werd bovengenoemde componist geboren op 20-10-1891 volgens andere bronnen op 22-10-1891.

Dus mogen we wel zeggen precies 100 jaar geleden, en wel in de plaats Josefuv Dul, gelegen in de Jizerské Hory in Noordoost Bohemen. Behalve de korte beschrijvingen in encyclopedieën vinden we een wat uitvoeriger artikel over hem in "Musikgeschichte der DDR", Band I van de hand van Dieter Hartwig; dit komt doordat hij na de oorlog in de DDR leefde, hij is daar beter bekend dan in zijn geboorteland Tsjechoslowakije.

Finke kwam uit een muzikale familie; zijn vader componeerde ook, speelde verschillende instrumenten en dirigeerde een orkest, dat o.a. in Jablonec en Rýnovice concerteerde. Verder was er nog een muzikale oom, Romeo Finke, een pianopedagoog.

Fidelio Friedrich toonde ook reeds jong zijn muzikale begaafdheid, kreeg in Praag pianoles bij zijn oom, die hem voorstelde aan Vítězslav NOVÁK, waarbij hij compositie ging studeren.

Zijn vroege composities, zo ongeveer tussen 1908 en 1916 vertonen naast invloeden van Novák ook Duits-romantische van o.a. Max Reger; hiertoe behoren de "Vier Klavierstücke" (1910/1911) en de "Sieben Frauenchören a capella" (1912), en de indrukwekkende "Reiterburleske" voor piano (1913).

Finke werd in 1915 leraar aan het Praagse conservatorium, en vanaf 1920 aan de "Deutsche Akademie für Musik und darstellende Kunst" eveneens te Praag, waar de bekende componist Alexander von Zemlinsky directeur was. Via Zemlinsky leerde Finke ook het vroege werk van Arnold Schönberg kennen; mogelijk is het onder diens in-

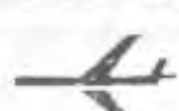

FIDELIO FINKE

Voor u, uw familie, vrienden en zakenrelaties:

COMFORTABEL - SNEL - VOORDELIG

ledere dinsdag, donderdag en zaterdag
naar P R A A G met C S A

 CSA
CZECHOSLOVAK AIRLINES

- * met CSA via Praag naar verschillende bestemmingen over de hele wereld
- * vanuit Praag diverse binnenlandse vluchten van CSA
- * met CSA snel transport van uw vracht door de lucht

Nadere Inlichtingen:

CSA

Leidsestraat 4, 1017 PA AMSTERDAM
Tel. 020 - 6200719 of 020-6200839

vloed, dat Finke de expressionistische, zeer korte pianostukken "Gesichte" componeerde, met een grote uitdrukkringskracht, zoals bijvoorbeeld blijkt uit één van deze stukken met de titel "Golgatha" waarin in slechts drie regels muziek een zeer verlaten stemmingsbeeld wordt gecreëerd. Waarschijnlijk was de componist zeer religieus van aard, hetgeen ook zou kunnen blijken uit zijn opera "Die Jakobsfahrt" (1932/35) en enkele orgelwerken.

Verder schreef hij in de twintiger en dergiger jaren een groot aantal zeer mooie liederen o.a. op teksten van Rainer Maria RILKE (die óók uit Bohemen stamt!), waar vooral het lied "Es gibt so wundersame Nächte" ook door de zeer bijzondere begeleiding, er uit springt (1939).

Van een eenvoudiger klank zijn de "Sudetendeutsche Volkslieder" uit 1939, sommige op een tekst in plaatselijk dialect, met een zeer gevarieerde begeleiding.

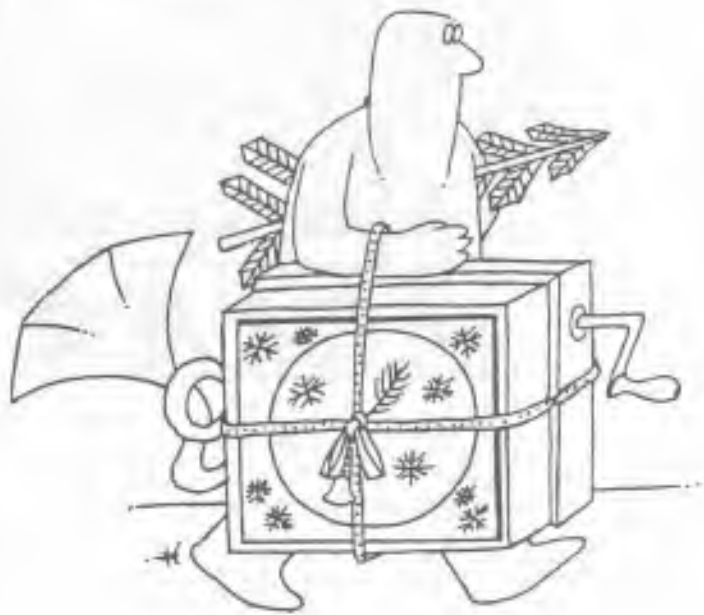
Bij de bezetting van Tsjechoslowakije in Maart 1939 werden alle bestaande Duitse instituten in Praag "gelijkgeschakeld", het Duitstalige muziektijdschrift "Auf-takt", waarvan Finke enige tijd redacteur was geweest, werd opgeheven. De academie, waar Finke rector was, werd "omgedoopt" tot "Reichsmusikhochschule". Finke, die altijd goede verstandhouding tussen Tsjechische en Duitse musici nagestreeft had, kreeg het zeer moeilijk, werd voor "kulturbolsjewiek", voor "Tsjechen- en jodenvriend" uitgemaakt. Hij overwoog uit protest ontslag te nemen, maar zijn collega's drongen er steeds bij hem op aan te blijven. Tot overmaat van ramp sneuvelde zijn zoon, die gedwongen was om in de Wehrmacht te dienen. Te begrijpen dat hij tijdens de oorlog maar weinig componeerde, ook voordat de nazi's uitvoeringen zo goed als onmogelijk maakten, waarvoor voor de oorlog dirigenten als o.a. George Szell zich zo hadden ingezet.

Hoe hij na de oorlog in de DDR kwam is mij niet duidelijk. Dieter Hartwig schrijft hierover: "Het einde van de oorlog deed Finke en zijn vrouw in Dresden belanden." Behoorden zij tot de goeden die onder de kwaden moesten lijden bij de uitwijzing? Kwam het door de gehele verwarde toestand in die streek in die tijd? Men moet een grote idealist zijn om te helpen in een totaal verwoeste stad, weer langzaam in reconstructie, weer een muziekleven te helpen oprichten. In 1946 werd Finke tot rector aan de Staatsacademie voor Muziek aldaar benoemd. Wat compositie betreft, zal hij zich hier meer aan pedagogisch werk gaan wijden, daarnaast aan cantates o.a. op teksten van Brecht; ook schreef hij nog vele orkestwerken o.a. een aantal suites.

Van 1951 af tot zijn pensionering in 1958 was hij leraar voor compositie aan de "Musikhochschule" in Leipzig.

In de DDR is hij al met al daardoor meer bekend geworden dan in Tsjechoslowakije; zijn werken uit de Tsjechische periode tonen echter een grotere originaliteit.

Nu er zoveel componisten toch op de CD verschijnen waarvan men weinig of nooit hoorde, zou deze componist (die toch meer is dan een curieuze figuur met de initialen FFF) ook best eens een beurt mogen krijgen.

Hans Wallin.

VAN DE LEDEN

Wanneer we goed hebben geteld, komen we op 9 inzendingen van onze leden. Sommige van hen krijgen al bekendheid!

Het onderwerp 'sudetenduitsers' heeft wat losgemaakt! **Jan van Gastel**/Rijswijk reageert op dit onderwerp. **Hans Wallin**/Leidschendam en **Fred Runte**/Koekange eveneens, de een wat uitgebreider dan de ander.

Van laatstgenoemde tevens een verslagje over het bezoek van een kindergroep aan Hoozevee, bij "Folklore" en bij "Reisherinneringen" een ontboezeming over het Adlergebergte.

Eveneens bij "Reisherinneringen" een bondig en enthousiast relaas over een uitwisseling met Luhačovice van **Jozien Hoefste** uit Siddeburen.

Van **Johan Souverein**/Beek ontvingen wij een aankondiging over kleurenlitho's, zie bij "Wat het oog streelt".

Bij "Folklore" vindt u een oproep voor dansles van **Frans Clabbers** uit Tegelen. Maar we beginnen deze rubriek met **Nanne Hovinga** uit Exloo die zich al verkneukelt met de culturele reis "Praagse Lente".

H.G.B.

Reis naar České Budějovice en Praag

Lang behoefde ik niet na te denken, toen ik de door de voorzitter aangekondigde reis naar České Budějovice en Praag rond 12 mei 1992 las. Voor mezelf heb ik deze data voor deelname aan de reis al vastgelegd.

Hoe we in České Budějovice zullen komen, staat er nog niet bij, maar 't zal wel niet lopend of fietsend zijn. Van České Budějovice naar Praag zal het wel niet per kano over de Vltava gaan. Na de aanleg van de Orlikdam zullen er wel geen watervallen meer behoeven te worden genomen, zoals door Rosemary Kavan in 'Liefde en vrijheid' is beschreven.

We zullen er maar van uitgaan dat we heelhuids in Praag aankomen, om volop te kunnen genieten van het openingsconcert van de "Praagse Lente" met op 't programma 'Ma Vlast', de ode aan mijn vaderland van Smetana en de negende symfonie van Van Beethoven in de prachtige Smetanazaal van het Representatiegebouw. Wie weet is er dan voordien nog de gelegenheid om langs de Karelsweg, over het oude stadsplein en Karelsbrug naar de Burcht te lopen.

Op de kaart gezien, Tabor ligt niet ver van České Budějovice. Veel kans dat één van de excursies ons naar deze Hussietenstad zal brengen. Kunnen we op het plein de 2 stenen tafels zien, waar het avondmaal werd genuttigd en onder het plein door enkele van de vele gangen lopen, die vroeger gediend hebben als schuilplaats en arsenaal.

Mochten we daar komen, dan zal het misschien niet veel moeite kosten om met onze gedachten via Comenius, de Moravische Broeders bij de Hernhutters in Zeist te komen.

Dit waren zo enkele gedachten, die alleen al de aankondiging van deze reis bij mij oproepen. Ik hoop dan ook dat de reis door kan gaan en we met veel vriendinnen en vrienden van Tsjechoslowakije kunnen genieten van 't vele wat we kunnen zien en horen op deze culturele reis.

Nanne Hovinga, Exloo.

Reactie

In de Ledenbrief van oktober jl. maakt Nanne Hovinga zich zorgen over de bedoelingen van het sinds enige tijd verschijnende Prager Wochenblatt. In de eerste plaats op grond van de door mij eerder uit het blad (in vertaling) geciteerde intentieverklaring luidende: "De bedoeling is vooral een spreekbuis te zijn naar vrienden van Tsjechoslowakije in Duitsland en Oostenrijk....." Nanne Hovinga geeft dit nu weer als "vooral een spreekbuis te zijn van vrienden van Tsjechoslowakije in Duitsland en Oostenrijk".

Dat is natuurlijk net even iets anders.

Door dit misverstand wordt dan dadelijk een verband gelegd met de na WO-II door Tsjechoslowakije uitgewezen (Sudeten-)Duitsers. Niet zonder meer terecht dus. Het lijkt mij trouwens duidelijk dat die moeilijk opgevoerd zullen kunnen worden als vrienden van Tsjechoslowakije.

Zijn achterdocht wordt nog vergroot door een artikel in het blad, waarin de uitwijzing van 1945-1946 onrecht wordt genoemd.

Ik heb er geen behoefte aan de mening van het Prager Wochenblatt over deze kwestie te verdedigen en persoonlijk heb ik er alle begrip voor dat in Tsjechoslowakije in 1945 is gekozen voor de verwijdering van de grote Duitse minderheid, maar ik wil bij het artikel van Nanne Hovinga wel een paar kanttekeningen maken.

1. De hoofdredacteur van het Prager Wochenblatt, schrijver van het gewraakte stuk, is de 70-jarige Felix Seebauer. Deze was tot de Duitse bezetting in 1939 leerling-redacteur bij het Neues Morgenblatt, het toenmalige orgaan van die Duitstaligen in de Tsjechoslowaakse republiek, die zich als niet-nazi's verzetten tegen de Heim ins Reich gedachte en overleefde ternauwernood het verblijf in niet minder dan elf Duitse gevangenissen en concentratiekampen.
2. Ook vooraanstaande Tsjechoslowaken, waaronder president Havel zelf, hebben na november 1989 er bij herhaling op gewezen dat de uitzetting en de uitvoering daarvan niet bepaald als een pronkstuk beschouwd kunnen worden. Ook Havel heeft in dit verband van onrecht gesproken. Dit onrecht zou gelegen zijn in het feit dat voor de uitzetting alleen als criterium werd gehanteerd het van Duitse afkomst zijn, niet het gedrag als zodanig. Hantering dus van het begrip collectieve schuld.
3. Dat de (Sudeten-)Duitsers op humane wijze zijn verdreven is een wel wat boude stelling. In de roes van de bevrijding en ook later nog hebben vele Tsjechen zich behoorlijk laten gaan om het wel heel vriendelijk te zeggen. Zie bijv. J.J. Mostard in 1969 in zijn boekje "De Tsjechen, 15 eeuwen vrijheidsstrijd" en Prof.Dr. Z.R. Dittrich, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Utrecht in "Onze Jaren 45-70". Nog daargelaten of het zonder aanzien des persoons van huis en hof verjagen van een paar miljoen mensen, onder achterlating van vrijwel alles, ooit humaan kan zijn.

Jan van Gastel.

=====

POSTZEGELHANDEL Drs. F.B. Dijkstra, Meagere Weide 17,
9003 MG WARTEN. Tel./Fax.: 05105-1913.

Specialiteit: TSJECHOSLOWAKIJE (alles op postzegelgebied)
Prijzen van jaarsets (alle postzegels van één jaar):
1986 (49 st) f 40 1988 (42 st) f 30 1990 (45 st) f 35
1987 (44 st) f 32 1989 (45 st) f 25

Wij hebben ook: Albanië, Bulgarije, Hongarije, Litouwen, Polen, S.U. en Noord-Korea. Voordrukalbums: Leuchtturm, KABE. Tevens verzorgen wij vertalingen van/naar Tsjechisch/Slowaaks.

De goede "Sudetenduitsers"

Zoals in het artikel van de heer Hovinga in de Ledenbrief van oktober al tot uiting komt, wordt de term Sudetenduitsers in verschillende betekenissen gebruikt:

- 1) De duitstalige bewoners van de noordelijke gebergten van Bohemen.
- 2) Alle Duitsers in Bohemen en Moravië.
- 3) De leden van de Duitse nazi-partij in Bohemen, het "Sudetendeutsche Heimatfront".

Wat de nabestaanden van de laatsten betreft: Ze moeten niet zeuren, en dat is nog maar zacht gezegd. Men kan zich natuurlijk afvragen of men kinderen of kleinkinderen voor het gedrag van ouders of grootouders verantwoordelijk kan stellen, maar als zij bezittingen van voorouders terug gaan eisen, vind ik dat wel brutaal. Men zou ook eens aan de nabestaanden van oorlogsslachtoffers kunnen denken!

Denkt men echter aan de Duitsers in Tsjechoslowakije in het algemeen, dan moet gezegd worden, dat er vele "goede" waren. Onder "goed" versta ik dan, dat ze in de republiek Tsjechoslowakije wilden leven en hun grenzen in geen geval onder dreiging van buitenaf wilden veranderen. Van meet af aan waarschuwden zij voor het opkomende fascisme. Zij kwamen van uiteenlopende politieke huize: communisten, sociaal-democraten, christelijken. Zij ijverden ook consequent voor het opnemen van Duitse vluchtelingen na januari 1933, waaronder uiteraard vele joden.

Men treft onder al deze antifascisten vele kunstenaars aan, vooral literatoren van naam. Over de 100 jaar geleden geboren componist FINKE in deze ledenbrief een apart artikel. Al deze antifascisten konden, indien ze dit wilden, na de oorlog in Tsjechoslowakije blijven, hetgeen in de praktijk meestal betekende: terugkomen. Want in 1938 en '39 vluchtten de meesten verder naar alle uithoeken van de wereld: Amerika, Mexico, Engeland, de Sovjet Unie, Frankrijk, en joodse mensen ook veel naar Palestina, zoals bijvoorbeeld Max BROD (bekend door zijn activiteit bij het "Prager Tagblatt" en zijn, overigens niet zo beste, vertalingen van Janáček's opera's) en de schrijver Louis FURNBERG, bekend door zijn "Mozart-novelle" spelende in de tijd van Mozarts verblijf in Praag.

De communistische journaliste en dichteres Lenka REINER, die na de oorlog uit Mexico terugkeerde, heeft al deze mensen gekend, en schrijft erover in haar memoires, die ik reeds besprak in de Ledenbrief van februari 1990. Uit Mexico keerde ook terug de beroemde schrijver Egon Erwin KISCH bijgenaamd "Rasende Reporter", vanwege zijn reportages uit de hele wereld. Hij was bevriend met o.a. de Nederlandse auteur Nico ROST (schrijver van o.a. "Goethe in Dachau"). KISCH stierf in 1948 en werd door een kleine kring van vrienden ten grave gedragen. Zijn werk werd in de DDR volledig gepubliceerd en werd daar en in West-Europa nog meer bekend wellicht dan in Tsjechoslowakije. Evenals trouwens KAFKA. Veel eer hebben deze Duitsers in Tsjechoslowakije niet gekregen. In tegendeel soms. Hoewel sommigen, zoals F.C. WEISKOPF (schrijver, en redacteur van de "Arbeiter Illustrierte Zeitung", die in 1933 uit Berlijn naar Praag uitweek) en de parlementariër Karel KREIBICH actief waren bij de oprichting van de Tsjechische Communistische Partij, werden zij toch na de oorlog min of meer doodgezwegen. Of erger: Fritz GEMINDER, die in de periode van 1933-1938 onder grote gevaren Duitse vluchtelingen had geholpen over de Tsjechische grens te komen, werd ten tijde van de beruchte Slanskyprocessen op grond van een te voren geconstrueerde aanklacht ter dood veroordeeld, gelijk met de door Nanne Hovinga genoemde Margolius. Velen werden voor lange

Laatste rustplaats op het kerkhof
Strašnice

tijd gevangen gezet, zoals de schrijver Otto KATZ, vriend van KISCH (hij publiceerde onder het pseudonym André SIMONE) en ook Lenka REINER. Zij is de laatste nog levende Duitstalige auteur in Praag, ik hoop haar nog eens te kunnen interviewen.

Hoewel wij ons niet met politiek bemoeien, zou ik toch deze persoonlijke visie willen geven tot slot:

Indien de Tsjechische Communistische Partij, of hoe zij in de toekomst ook mag heten, óóit aan objectieve geschiedschrijving gaat doen, wat haar zou sieren, lijkt mij eerherstel aan de genoemde Duitsers en vele goede anderen wel op zijn plaats. Goed, menigeen is later gerehabiliteerd, maar de doden worden daarmee niet meer levend.

Hans Wallin.

Een Engelstalig weekblad in de CSFR

Ik ben het met Nanne Hovinga uit Exloo eens dat het Prager Wochenblatt erg naar Sudetenduitse Wiedergutmachung riekt. Gelukkig is er vanaf 1 oktober jl. The Prague Post te koop, een blad bovendien op een veel hoger niveau dan het Wochenblatt. Te koop o.a. in de hal van het hoofdstation van Praag. Administratie Dlouhá třída 2.

Fred Runte, Koekange.

====*==*

VAN EN OVER TSJECHOSLOWAKIJE

Uit de knipselmap

In de knipselmap zijn in de afgelopen maand oktober diverse berichten beland over een op 4 oktober jl. in het federale parlement van Tsjechoslowakije na heftige debatten met 148 tegen 31 stemmen aangenomen wet, die inhoudt dat personen die onder het communistische regiem bepaalde functies in partij of staat hebben uitgeoefend vijf jaar lang niet (meer) werkzaam mogen zijn bij overheidsorganen en sommige andere instellingen (beroepsverbod).

De aangenomen wet gaat verder dan het eerder door de federale regering opgestelde wetsontwerp, waarin alleen voorzien werd in een beroepsverbod voor mensen die voor de geheime dienst of de volksmilitie hadden gewerkt en zich daarbij daadwerkelijk hadden schuldig gemaakt aan schending van mensenrechten.

Enkele politieke partijen zagen, aangespoord door een nog al radicale publieke opinie, het regeringsontwerp als te slap en kwamen met een eigen wetsvoorstel. Dat ging verder, want het beroepsverbod zou nu ook gelden voor alle betaalde partij-functionarissen, voor alle agenten van de geheime dienst en voor alle militieleden, ongeacht hun gedragingen. Het was uiteindelijk dit wetsontwerp dat op 4 oktober met grote meerderheid werd aanvaard.

Daarmee was de rust niet weergekeerd. Tegenstanders van de verscherpte zuiveringswet voerden aan dat deze in feite gebaseerd is op het idee van de collectieve schuld en als zodanig in strijd met de beginselen van de rechtstaat en ook met mede door Tsjechoslowakije getekende internationale verdragen. Onder deze tegenstanders ook nog al wat leden van het vroegere Charta 77, waaronder president Havel. Deze laatste speelde met de gedachte de wet niet te tekenen, maar besloot later dat toch maar wel te doen mits het parlement voorstellen voor wijziging in behandeling zou nemen.

Volgens sommige juristen is het allemaal niet zo belangrijk omdat de wet van 4 oktober toch per 31 december a.s. automatisch weer ongeldig wordt. Dat zou dan gelegen zijn in het feit dat vanaf laatstgenoemde datum, volgens een eerder aangenomen wet, in de CSFR de algemene verklaring van de rechten van de mens als geldend recht komt te staan boven aparte wetten.

Verdrag

Begin oktober was er nog een andere gebeurtenis, die ook hier en daar de gemoederen in beweging bracht.

In Praag werd tussen Duitsland en Tsjechoslowakije het "verdrag van goed nabuurschap en vriendschappelijke samenwerking" getekend.

Maanden later dan de bedoeling was, omdat de regering in Bonn eerst moest afrekenen met de eisen van de Sudeten-Duitse organisaties die inhielden dat er een schadevergoedingsregeling moest worden opgenomen ten behoeve van de "Heimatvertriebenen". (In 1945-1946 moesten alle Duitsers, kortheidshalve meestal aangeduid als Sudeten-Duitsers, Tsjechoslowakije verlaten en werden al hun bezittingen daar zonder vergoeding door de Tsjechoslowaakse staat onteigend). Met de regering van de ČSFR viel daar niet over te praten en de Duitse regering legde zich daarbij neer. In het verdrag werd dan ook volstaan met een verklaring die inhoudt dat beide landen de slachtoffers van geweld,

oorlog en verdrijving betreuren en deze eeuw in een geest van samenwerking aan een nieuw Europa willen beëindigen.

In Duitsland dus een ontevreden groepering.

Maar ook in de ČSFR onvrede en wel bij de voorvechters van een onafhankelijk Slowakije. Die stoorden zich aan de wijze waarop in het verdrag de onwettigheid van het optreden van Hitler-Duitsland tegenover Tsjechoslowakije werd vastgelegd. De formulering bestaat uit de constatering dat de Tsjechoslowaakse staat sinds 1918 onafgebroken heeft bestaan.

"Fout", zeggen de opposanten. "Tsjechoslowakije heeft helemaal niet onafgebroken bestaan. Want er is van 1939 tot 1945 een onafhankelijke Slowaakse staat geweest". En ze vinden dat de tekst van het verdrag dus veranderd moet worden, iets wat door minister van buitenlandse zaken Dienstbier, met steun van zeer velen, wordt geweigerd.

Of die weigering er toe zal leiden dat de Slowaakse afgevaardigden in het federale parlement tegen de ratificatie van het verdrag zullen stemmen is op dit moment nog onzeker. Zou het gebeuren en het verdrag daardoor niet de vereiste stemmenmeerderheid halen dan zijn het in elk geval ook de Sudeten-Duitsers in Duitsland die in hun vuistje zullen lachen. En misschien niet alleen in hun vuistje.

Wie geniet het vertrouwen

Ook in Tsjechoslowakije worden tegenwoordig over alles en nog wat opinie-onderzoeken gehouden.

Begin oktober jl. werd weer eens gemeten hoe het gesteld was met het vertrouwen van de bevolking in een aantal hoogwaardigheidsbekleders. Zoals gebruikelijk werden voor Tsjechië en voor Slowakije afzonderlijke cijfers bekend gemaakt. Die lopen nog al eens flink uiteen, zo ook deze keer weer.

○/○ President Havel geniet bij de Tsjechen nog altijd behoorlijk veel vertrouwen, namelijk bij 82% van de geënqueteerden. In Slowakije is dat heel wat minder, namelijk 56%.

○/○ Ook de minister van buitenlandse zaken Jiří Dienstbier staat er in de Tsjechische republiek goed op met 74%. En ook in Slowakije is de balans voor hem nog positief al is het op het nippertje, 52%.

Met de Wim Kok van de ČSFR, Václav Klaus, gaat het overal wat minder. Bij de Tsjechen scoort hij nog 64%, maar in Slowakije moet hij het doen met maar 27%.

Beter gaat het weer met de collega van Klaus op economische zaken, Vladimir Dlouhý, met respectievelijk 72 en 44%.

Nog een paar cijfers van vooraanstaanden van Slowaakse huize. Alexander Dubček, voorzitter van het federale parlement. In Tsjechië 38% vertrouwen, in Slowakije 75%.

Ján Čarnogurský, minister-president van de Slowaakse republiek, 17% en 33% (staat er "thuis" dus ook niet echt goed voor).

En tenslotte Vladimir Mečiar, die men als de oppositieleider in Slowakije beschouwt. Die ligt bij de Tsjechen niet goed, hoewel 25% toch nog een heel percentage is. In Slowakije heeft hij het vertrouwen van 68%.

Handelspartners

Nog meer cijfers, nu over de invoer en uitvoer van Tsjechoslowakije in de eerste zes maanden van 1991.

Daaruit blijkt dat de ČSFR ook in die periode zowel voor de import als voor de export twee handelspartners heeft die ver voorliggen op de rest. Het zijn de Sovjet Unie en Duitsland.

Bij de invoer is de Sovjet Unie gedurende het eerste halfjaar van 1991 nummer een, met niet minder dan 34,9% van alles wat in Tsjechoslowakije werd ingevoerd. En die invoer bestond voor 70% uit olie en voor 10% uit ijzererts. Op de tweede plaats Duitsland, op afstand; 17,9%.

Voor de export van Tsjechoslowakije lag het andersom, maar het verschil tussen de koplopers is wat minder groot, want op de 24,6% voor Duitsland volgt de Sovjet Unie met 19,3%.

In het rijtje van belangrijke afnemers van Tsjechoslowaakse producten vinden we Polen (bijna 7%), Joego-Slavië (6,7% en Oostenrijk (5,3%). Nederland was met 2,7% achtste, altijd nog vóór Frankrijk en Groot Brittannië.

Wat de invoer in Tsjechoslowakije betreft, komt Nederland in de top-10 niet voor. Maar ook hier geen notering voor Frankrijk en Groot Brittannië.

Volgens de laatste prognoses zal de handelsbalans van de ČSFR over heel 1991 een tekort gaan opleveren van ongeveer 1,2 miljard US-dollars. Of de betalingsbalans gunstiger zal uitpakken, bijv. door de inkomsten uit het toerisme, zal nog moeten blijken.

Dan nog iets over de buitenlandse schuld van het land. Die bedroeg begin oktober 1991 ruim 8,8 miljard US-dollars. Een stijging in 1991 met zo'n 700 miljoen, ook berekend in US-dollars.

Praag koninklijke residentie?

Na deze zware zaken nog even heel wat anders.

Tussen de meer dan honderd politieke partijen, stromingen en bewegingen, die Tsjechoslowakije nu rijk is, bevindt zich sinds kort de Royalistische Beweging van Bohemen, Moravië en Silezië, de Boheemse Kroon.

Een gezelschap dat, het spreekt vanzelf, wil ijveren voor de invoering van de monarchie, voor een constitutionele monarchie zelfs. Verder is men voor de herinvoering van traditionale religieuze waarden, voor teruggave van alle eigendom die door een totalitair systeem, ongeacht of dit een bruine, rode of roze kleur had, ooit in beslag werd genomen en ook voor het opdelen van het land in een Tsjechische en een Slowaakse staat, slechts los verbonden via een personele unie.

Op de concrete vraag wie er koning zou moeten worden is het antwoord niet voorhanden. De meeste initiatiefnemers willen in elk geval géén Habsburger, maar verder weten ze het ook niet. Een paar zien wel iets in een nakomeling van aartshertog Frans Ferdinand en diens - Tsjechische - vrouw Sophie Chotek, door de oude keizer Frans Josef ooit contre coeur tot hertogin verheven.

Beiden werden in 1914 in Sarajevo vermoord, met het uitbreken van de eerste wereldoorlog als rechtstreeks gevolg.

De monarchisten zijn niet gespeend van elke werkelijkheidszin. Ze gaan er van uit dat hun streven voorlopig nog wel geen succes zal hebben. Daarom zullen ze ook niet al aan de verkiezingen van 1992 deelnemen.

Jan van Gastel.

REISHERINNERINGEN

Herfst in het Adelaarsgebergte

In het uiterste noord-oosten van Bohemen ligt tegen de Poolse grens aan het Adelaarsgebergte (Orlický Hory). 't Is niet te hoog, en voor mensen, die niet als berggeiten willen klimmen en klauteren, een heerlijk wandelgebied. In dit warme najaar (half okt.) met de prachtigste herfstkleuren.

M'n pleisterplaats was Klášterec nad Orlicí, alwaar m'n correspondentievriend hoofd van de basisschool is (Základní škola).

De rivier de Orlice loopt dwars door het dorp heen, langs het (waarschijnlijk in de 6e eeuw gegrondveste) kerkje, nog met houten pannen (shingles) en houten torentjes. In de Huisitische revolutie verwoest en later weer herbouwd, zijn er nog enkele delen van gestapelde stenen. De beminnelijke, oude pastoor liet ons alles zien.

Een heerlijke wandeling in dit verrukkelijke gebied, langs de Poolse grens (Silezië), waar nog een sterke verdedigingsgordel ligt, gebouwd om in 1938 de nazi's buiten de deur te houden.

Ik bezocht ook de school.

Ja, Antoon Coolen had gelijk, toen hij schreef, dat Tsjechische kinderen zulke aardige kinderen zijn (Tsjechische Suite '46). Dat zijn ze nog steeds.

De school is uitstekend geoutilleerd en brandschoon. Ik heb die dag in bijna alle klassen wel een les bijgewoond en heb niets dan lof. Er werd ook uitstekend gezongen en geacteerd. In klas 8 (+ 14 jaar) vertelde ik in 't Duits iets over Nederland. Sinds 2 jaar is het geen Russisch meer, maar in klas 7, 8 en 9 Duits.

Tussen de middag genoot ik van een uitstekende maaltijd in de school-eetzaal. Er heerst echt geen kadaverdiscipline, maar de kinderen zijn rustiger dan in Nederland.

Zoekt u een mooi vakantie-gebied, dan kan ik u Klášterec nad Orlicí en het nabij gelegen Pastviny van harte aanbevelen, vooral buiten het hoogseizoen. De gegevens over logiesgelegenheden en campings krijg ik binnenkort. Ik zal ze doorgeven aan Cok Oostveen en ze ook in onze Ledenbrief vermelden.

Twee maal daags gaat er een rechtstreekse bus naar Žamberk (+ 2½ uur), vandaar frequente busdienst op Klášterec en Pastviny.

Fred Runte, Koekange.

Volksdansgroep Sirdanjo in Tsjechoslowakije

Toen mij werd gevraagd een kort verslag te schrijven, ter grootte van een A-4, over onze vakantie naar Tsjechoslowakije, reageerde ik enthousiast door te zeggen: "Ja, natuurlijk wil ik dat wel." Maar kort daarop dacht ik, één A-4-tje, ik kan wel 20 A-4-tjes vol schrijven. Het is zo'n fantastisch mooi land met haar bijzonder gastvrije bevolking. Maar ik zal proberen een korte samenvatting te geven van deze, voor ons, zo unieke ervaring.

Eerst iets over het ontstaan van deze reis. In Oktober 1990 bracht blaaskapel Zálesanka uit Luhačovice een bezoek aan ons dorp Siddeburen. De leden van de blaaskapel werden ondergebracht bij gastgezinnen (leden van de volksdansgroep) en zo ontstond er een vriendschap tussen de Siddebuursters en de Luhačovicers. Reden genoeg om een tegenbezoek te brengen. Dus in juni 1991 ging

de volksdansgroep op weg naar Luhačovice - Tsjechoslowakije. Bij aankomst werden we verwelkomd met bloemen door enkele leden van de blaaskapel. En zo stonden wij aan het begin van een 10-daagse indrukwekkende en enerverende vakantie.

Wij logeerden in het fantastische hotel Zálesí met diverse faciliteiten waaronder een gezellig café, een voortreffelijke keuken, luxe kamers met ligbad, wastafel en toilet enz., een dakterras (zesde etage) dat een uitzicht biedt op dat deel van Luhačovice, waar het kuuroord ligt.

De plaats dankt haar bekendheid aan dit kuuroord, dat door mensen uit heel Tsjechoslowakije wordt bezocht.

Luhačovice ligt in Moravië, (midden Tsjechoslowakije) een heuvelachtig gebied met veel bos. Bovendien is Tsjechoslowakije helemaal een bosrijk land. Wie hier een bezoek brengt, wil ik adviseren beslist de grot Macocha te bezichtigen, de grootste in Tsjechoslowakije en tevens van Europa.

Er loopt een onderaardse rivier (Punkva) waar men, als het waterpeil juist is, een rondvaart kan maken. Historisch gezien is Tsjechoslowakije een land met een rijke cultuur. Voor kasteelliefhebbers is dit het land bij uitstek. Wie van literatuur houdt kan hier ook zijn/haar hart ophalen (denk aan bijv. de schrijvers Franz Kafka, Vaclav Havel - nu president). De beeldende kunst komt hier volledig tot zijn recht en er zijn theaters, musea e.d. in overvloed. Dit alles, gepaard gaande met een folkloristische muzikale omlijsting waaronder de bekende cimbaalmusiek. Het is een "mekka" voor natuurliefhebbers. Er zijn prachtig aangelegde parken en natuurlijk de bekende Malá Fatra. Zeer de moeite waard deze te beklimmen.

Het absolute hoogtepunt van onze vakantie was natuurlijk het weerzien met de blaaskapel en de ontmoeting met hun familieleden. Het resultaat van onze "rijke" ervaring heeft ertoe geleid, dat wij nu een cursus Tsjechisch volgen. Wij hopen, dat, als Zalesanka ons in december, dit jaar, weer komt bezoeken, wij de blaaskapel in hun eigen taal kunnen verwelkomen.

Jozien Hoefste, Siddeburen.

~~*

In de vorige Ledenbrief plaatsten we deel 1 van het verslag over de fietsvakantie door Zuid Bohemen waaraan 16 personen deelnamen. Hieronder volgt het tweede, tevens laatste deel.

Na hier een rustdag gehouden te hebben (camping Antygl bij Modrava), vertrokken we weer. Dit was wel de mooiste route van de vakantie van Modrava naar Horní Planá. Het was tot Volary konstant afdalen door prachtig landschap. Na een eetpauze in Volary gingen we op weg naar Horní Planá dat was weer wat meer heuvelachtiger maar verder nog goed te doen.

In Horní Planá zaten we aan het Lipnomeer waar het meteen weer wat meer toeristischer werd. Maar vanwege tijdgebrek konden we daar maar één dag blijven.

De volgende dag gingen we op weg naar Český Krumlov waar we op een camping langs een rivier kwamen te zitten. Het was een hele sobere camping (buiten wassen en douchen met zwemkleding aan) en je mocht er eigenlijk alles.

Die dag bezochten we de stad en gingen daar ook uit eten. Het is een mooie stad met een heel mooi plein en een burcht. 's Avonds hadden we op de camping nog genoten (we moesten wel) van Tsjechische gitaarmuziek en zang van de padvinderij. Toen we eindelijk slapen was het ook weer zo morgen.

Deze dag zouden we naar Č. Budějovice gaan waar we de stad gingen bezichtigen. We hadden een hoge toren bezocht en een rondrit gemaakt met paard en koets.

Český Krumlov

Nadat we door anderen van de groep gewaarschuwd waren dat er verdachte figuren bij de fietsen rondhingen, zijn we vertrokken naar Hluboka waar we aldaar het kasteel gingen bezoeken. Dat was ook zeer de moeite waard.

Het liep al tegen het eind van de middag toen we naar de volgende camping toe fietsten (tenminste dat dachten we). De camping waar we naar toe wilden stond wel aangegeven op de grote kaart maar niet op de campingkaart, dus toen we daar aankwamen bleek dat de camping opgeheven was. Het was ondertussen 20.00 uur en geen camping en nog niets gegeten. Er was wel een kinderkamp en daar werd ons verteld door een Tsjechisch meisje dat zeer goed Engels kon, dat er 10 km verderop in Bechyně wel een camping was. Wij dus daar heen. En midden in de bossen bij een heel klein weggetje stond de camping aangegeven. Het was een eenvoudige camping zonder restaurant maar met douches met warm water. We zaten langs een rivier en men vertelde ons dat we met de boot naar de overkant gebracht konden worden en dat het dan nog 15 minuten lopen was naar het dorp waar we konden eten. Alleen, we hadden vergeten om een zaklamp mee te nemen want om in het pikkedonker door een bos terug te lopen ging dus niet. Dan maar terug naar het dorp en op goed geluk over de harde weg terug naar de camping. Na twee uur lopen zagen we eindelijk het vertrouwde weggetje naar de camping.

De volgende dag gingen we naar Tábor naar een camping die wel op de campingkaart stond. We hadden net de tenten laten drogen want ze waren nog nat van het onweer van een dag tevoren. We waren met de groep overeen gekomen dat we in Tábor zouden informeren of het mogelijk was met de trein naar Praag te reizen omdat we daar toch wat meer dagen wilden zijn. Dat ging dus en de volgende dag met 15 fietsen en bagage op de trein naar Praag (en dat voor nog geen f 60,--).

In Praag aangekomen vlug de fietsen uit de trein en naar de camping toe waar we ook opgehaald zouden worden. De camping lag onderaan Hotel Golf, net buiten de binnenstad van Praag.

We hadden toen nog 4 hele dagen om Praag te bezichtigen en dat was ook wel nodig want het is een prachtige stad en ik denk dat we nog niet alles gezien hebben.

De laatste avond hadden we een Prague by Night-tour met diner, Tsjechisch entertainment, Night-tour en (in het allerchicste hotel met uitzicht over Praag) een drankje, muziek en dans als afsluiting.

De laatste dag hadden we nog geld om uit eten te gaan in Hotel Europe in het centrum van Praag en toen om 18.00 uur de terugreis naar Nederland.

Al met al een zeer geslaagde fietsvakantie door een prachtig deel van Tsjechoslowakije.

Peter Slits, Nuenen.

Slapeloze nachten

heeft mevrouw Veen uit Amsterdam na haar vakantie met de caravan in Tsjechoslowakije. Helaas heeft de familie Veen minder prettige reishervattingen. Diverse malen werden zij 's-nachts lastig gevallen door dronken mensen (ook dames!) die geld eisten. Na uitgescholden te zijn voor Duitser en communist werd de autospiegel vernield, hetgeen resulteerde in een schade van ca. DM 240,--. Van kampwacht en politie kregen zij te horen dat de schade niet verhaald kon worden daar de daders geen geld hadden, ondanks het feit dat het alcoholgebruik gewoon doorging. Vanzelfsprekend hebben deze leden aan zulke "vrienden" geen behoefte en zijn Tsjechoslowakije ontvlucht.

Diversen

Het Sint Lucas Ziekenhuis in Amsterdam gaat helpen met de vernieuwing van de gezondheidszorg in Tsjechoslowakije. Dit is vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst die het bestuur van het Sint Lucas Ziekenhuis en de directie van het Praagse Faculteitsziekenhuis 2 vrijdag 27 september in Amsterdam hebben ondertekend. Dat gebeurde op een congres over gezondheidszorg in West- en Midden-Europa, dat gehouden werd ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het Sint Lucas Ziekenhuis. In het januarinummer meer hierover.

MUZIKALE NOTEN

Grensbewoners attentie !

Slechts 40 km van de Nederlandse grens verwijderd, vindt op **1 december a.s.** een optreden plaats van het cimbaalorkest Technik uit Ostrava (12 musicie en 2 zangers), o.l.v. Jan Rokyta sr. Tevens treedt de kinderdansgroep Valášek uit Praag op.

Dit alles gaat gebeuren in de Stadthalle te **Kamen**

(nabij Dortmund), 's-middags om 16.00 u.

Jan Rokyta jr. (22 jaar) is afgestudeerd cimbalist aan het conservatorium te Bratislava en studeert momenteel blokfluit aan het conservatorium te Amsterdam. Hij geeft tevens cimbaallessen aan Czárdas, onze donateur uit Leiden. Enkele nummers van Rokyta sr. zijn door Czárdas op de plaat gezet.

Een muziekcassette van het Technik cimbaalorkest is te bestellen bij Jan Rokyta jr, tel. 020-6230459. Maar nog leuker is het dit alles zelf te beleven op 1 december a.s.

H.G.B.

FOLKLORE

Dětský Folklorní Sůbor "Turiec" in Hoogeveen

In de laatste week van oktober heeft de kinderfolkloregroep "Turiec" uit Martin negen voorstellingen gegeven in Hoogeveen in het kader van de stedenband. Zeven voorstellingen voor de basisscholen, één in de Burgerzaal van het raadhuis en één in de Tamboer, t.g.v. de opening van de tentoonstelling met voorwerpen en schilderijen uit het etnografisch museum van de streek rond Martin.

Kinderspelen, -dansen en -liedjes door de leiding van de groep opgetekend in de dorpen rond Martin werden door de 33 leden van de groep (6-15 jaar) weer tot leven gebracht.

Hoogtepunten uit het programma: "Murjiena", het verjagen van de winter en het binnenhalen van de zomer ("Letha"). De Murjiena is de lappenpop, die op een stok door de meisjes door het dorp wordt gedragen.

"En ten zinus" en andere spelletjes bij het geitenhoeden (o.a. een onvervalste "Hoaksebarger"). Spelletjes van de kleine meisjes met hun pop, waarbij het ontroerende wiegeliedje "Uspavanka". Het bruiloftsfeest "Zenílo sa motovidlo". Dit laatste woord is de naam van een dans, maar kan ook "stoethaspel" betekenen. Op die bruiloft werd "Šla naninka na travu" gedanst (in 't Tsjechisch Šla Naninka do zelí) en dat is onze Driekusman. Volksdansen kennen geen grenzen.

Het programma werd besloten met Kerst en carnaval. Het rondgaan door het dorp van de jongens met liedjes en rijmpjes in de hoop wat geld of snoep te krijgen.

(zoals bij ons in Drenthe met Sint Maarten). Vaak krijgen ze dan een stuk cake, waarin papaverzaakdjes. Voor elk papaverzaakdje wordt de gever een dag geluk in het nieuwe jaar gewenst.

Na een grandioos gedanst carnaval wordt in "Hop, ěup, tralala" met veel misbaar de contrabas begraven (symbool einde carnaval). Het kwam zo echt over, dat enkele kleuters in de zaal mee gingen huilen. Maar de naam van dit onderdeel zegt al, dat het niet zo erg treurig is, en het eindigde dan ook met een vrolijke happening, waarbij de kinderen uit de zaal mee mochten dansen.

Ik heb als "spreekstalmeester" de voorstelling negen keer bijgewoond en me geen moment verveeld: 't Was één wervelende show. We hopen allemaal, dat Turiec gauw wéér naar Hoogeveen komt!

Fred Runte, Koekange.

Dansles gevraagd

Volksdansgroep "AFA-Miranda" uit Posterholt (midden Limburg) zoekt contact met mensen die hen Tsjecho-Slowaakse dansen kunnen leren of hun tenminste daarin wegwijs kunnen maken.

Kontakt-adres: Marianne Reijnders, Hoofdstraat 12, 6061 CD Posterholt. Tel. 04742-1917.

Frans Clabbers, Tegelen.

WAT HET OOG STREELT

Āeský Ráj '91

Armando Jongejan

Foto-expositie Tsjecho-slowaakse landschappen

Van 8 december 1991 t/m 4 januari 1992 exposeert de Egmondse fotograaf Armando Jongejan in "galerie NU" te **Castricum**. Adres:

Nuhout van der Veenstraat 48 (hoek Breedeweg) te Castricum.

Openingstijden: donderdag t/m zondag van 13.00 - 17.00 uur.

De fotografische interesse van Armando Jongejan is globaal te verdelen in drie thema's: mode/modelfotografie, reportage- en landschapsfotografie.

Van dit laatste thema toont Jongejan een serie landschappen uit Tsjecho-slowakije. De foto's zijn gemaakt tijdens 3 reizen die hij heeft gemaakt naar dit boeiende land.

Ondanks dat bepaalde delen in het Tsjechoslowaakse landschap zijn verstoord door menselijk ingrijpen, is het overgrote deel goed bewaard gebleven, zoals het Boheemse paradijs en het Tatra-gebergte. Dit heeft geresulteerd in een afwisselende

Jan Saudek, Tsjechisch fotograaf

Fototentoonstelling in Galerie Steltman van 27 oktober tot 18 december 1991

Het naakt als onderwerp in de fotografie is een bron van veel geïnspireerde meesterwerken. In Oost-Europese landen echter, werd naakt-fotografie meestal beschouwd als pornografie. Maar juist het ontbreken van stereotype glamour en clichés bij dergelijke foto's maakt dat ze zo uniek zijn.

De Tsjechische fotograaf Jan Saudek heeft het vermogen helderheid en schoonheid te provoceren in zijn erotische foto's.

Jan Saudek werd in 1935 in Praag geboren en voelt zich onlosmakelijk verbonden met Praag en de atmosfeer die deze stad oproept. Hij had zijn eerste expositie in de Tsjechische hoofdstad vlak voor de Praagse Lente.

De fototentoonstelling bij Galerie Steltman toont een grote selectie originele handgekleurde foto's die staan afgebeeld in het pas

verschenen boek "Jan Saudek, Life love death & other such trifles". In de flap van dit boek zegt Saudek over zichzelf dat hij "de ziel van de mens in beeld brengt".

Galerie Steltman is gevestigd aan de Spuistraat 330, 1012 VX Amsterdam, tel. 020-6228683. Geopend: dinsdag-zaterdag 11-18 uur.

Antiquariaat - In de Roozetak
Johan Souverein · Postbus 82 · 6573 ZH Beek (Ubbergen) - Holland

EDITIE IN DE ROOZETAK, Johan Souverein MOZART en PRAAG

Ter gelegenheid van de dood van Wolfgang Amadeus Mozart 200 jaar geleden. Derde uitgave - Beek, juli 1991.

5 originele gesigneerde kleurenlitho's van JIŘI BOUDA. Beeldgrootte 12 x 9 cm. Gedrukt door JAN KEJKLIR. Op de titelpagina een portret-silhouet van Mozart in hout gesneden door Jiři Bouda. Voorwoord van ZDENĚK MAHLER. In het Nederlands vertaald door ANJA PRAZAKOVA. Totale oplage 200 ex., waarvan 100 ex. voor Editie In de Roozetak, gen. 1-100 en 100 ex. voor Editie Jiři Bouda in Praag, gen. 101-200.

1. Paleis van het gravelijk geslacht THUN	4. Praags theater NOSTITZ
2. Huis "Bij de drie leeuwen"	5. Nicolaaskerk.
3. Zomerverblijf BERTRAMKA	

Het geheel in een map. Prijs Hfl. 75,-- excl. porto.

Reisleiders (m/v) gevraagd voor Tsjechoslowakije

Interaction Travel is op zoek naar free lance reisleiders, die bereid zijn om een week of voor een langere periode haar gasten te begeleiden tijdens hun vakantie in Tsjechoslowakije. Van de reisleiders verwachten zij dat zij Nederlands en Tsjechisch spreken. Bel voor meer informatie naar Interaction, 043-639231 en vraag naar Iwana van der Maas of Hans Hoff.

FILATELIE

Zoals ik u in het laatste nummer van de ledenbrief beloofd heb, volgt nu een beschrijving van de laatste Tsjechoslowaakse nieuwtjes op postzegelgebied.

Sinds augustus verschenen de volgende zegels in Tsjechoslowakije:

- * 09.08.1991 Jan Palach (4 kčs)
- * 28.08.1991 Landschappen (4 kčs; 4 kčs)
- * 02.09.1991 Kinderboekillustraties (1 kčs; 2 kčs)
- * 27.09.1991 Andrej Hlinka (10 kčs)
- * 30.09.1991 Praagse Burcht/hist. motieven Bratislava (3 kčs; 3 kčs)

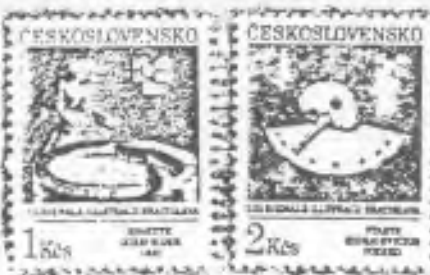
De 4 kronen-zegel van Jan Palach is uitgekomen met een nevenveld, waarop een symbolische voorstelling van een vlam met mensenhoofd te zien is. De zegels zijn als een schaakbord gedrukt, zodat het nevenveld zich niet alleen links en rechts van de zegel bevindt, maar ook boven en onder van de zegel. Jan Palach was de student, die in 1969 stierf, nadat hij zichzelf demonstratief in brand had gezet als protest tegen de Sovjet-bezetting.

De landschapszegels tonen een Tsjechisch en een Slowaaks landschap. Beide zegels werden in mini-velletjes van 20 stuks uitgegeven.

De Tsjechische landschapszegel toont de berg Říp. Met de berg Říp is de legende van de voorvader der Tsjechen "Čech" verbonden. Hij kwam met z'n volk naar de berg Říp en vond het land er omheen een geschikt land voor z'n volk om zich te vestigen. De legende zegt, dat de Tsjechen zich op deze wijze in Bohemen hebben gevestigd.

De Slowaakse landschapszegel toont de berg Kriváň, die zich in het westen van de Hoge Tatra bevindt. De berg is 2494 meter hoog en geldt als een symbool van de Slavische eenheid en de vrijheid der Slowaken. Sinds 1948 is het een traditie geworden de berg ter herdenking van de Slowaakse nationale opstand te beklimmen.

Sinds 1971 verscheen met uitzondering van 1973 een serie postzegels ter gelegenheid van de biënnale voor kinderboekillustraties. Dit jaar staan tekeningen van de Duitse Binette Schroeder en de Poolse Stasys Eidrigevičius afgebeeld. De zegel van 1 kroon toont een illustratie uit "De Kikkerkoning" en de zegel van 2 kronen toont een illustratie uit "Pinocchio".

De uitgifte met de afbeelding van Hlinka is op z'n minst opmerkelijk te noemen. Op 27 september 1991 was het 127 jaar geleden, dat Andrej Hlinka in het Slowaakse Cernová geboren werd. Hij stierf op 16 augustus 1938 te Ružomberg, alwaar de eerste-dag-en-veloppen van deze uitgifte zijn afgestempeld.

Hlinka was een Slowaaks geestelijke en politicus, die opkwam voor de emancipatie van de Slowaken binnen het voormalige Oostenrijk-Hongarije. In het jaar 1905 stichtte hij de Slowaakse Volkspartij. Zijn activiteiten werden door de Hongaren als opruiend beschouwd, waardoor hij enige malen in de gevangenis belandde.

Na 1918 maakte Hlinka zich sterk voor een onafhankelijk Slowakije en sloot hij in de jaren dertig een verbond met de Duitse fascistische oppositie, waarbij van zijn afkeer van Tsjechoslowakije misbruik werd gemaakt. Onder Duitse invloed kwam een paramilitaire organisatie van de Slowaakse partij (de Hlinkagarde) tot stand.

Op 30 september verscheen voor de eerste keer een combinatie-uitgifte van de traditionele serie van de Praagse Burcht en de serie historische motieven van Bratislava. Anders dan in voorafgaande jaren zijn de zegels in mini-velletjes van 8 stuks (voorheen 6 stuks voor de Praagse Burcht-zegels en 4 stuks voor de Bratislava-zegels) uitgegeven, zonder tussendruk.

De Praagse zegel toont een wassenbeeld van het kindje Jezus in koningsklaren, dat zich in de Maria de Victoria-kerk, Kostel P. Marie vltězné, (Malá Strana) bevindt. Deze barokkerk stamt uit de 17e eeuw.

De Bratislava-zegel toont de Blauwe Kerk, Modrý Kostolík. Hierover heb ik helaas geen informatie.

ONZE BOEKENPLANK

Leerboek Tsjechisch

Voor degenen die Tsjechisch willen gaan leren of hun eerder opgedane kennis willen uitbreiden is er goed nieuws.

Kort geleden is er bij een gerenommeerde Duitse universiteitsuitgeverij - Carl Winter te Heidelberg - een leer- en oefeningenboek Tsjechisch verschenen. Het is geschreven door mw. dr. Miloslava Hrubá (1921) en mw. drs. Martina Smit-Říhová (1954). Dr. Hrubá doceerde Tsjechisch aan het Slavisch Seminarium van de universiteit van Bonn en Engels

aan de Karelsuniversiteit te Praag. Drs. Smit werkt in Nederland als beëdigd tolk/vertaalster en docente Tsjechisch en Duits. Zij verzorgt onder meer de cursussen Tsjechisch bij het Haags Cultureel Trefpunt (HCT).

De opzet van het leerboek zal bij degenen die bij het HCT de Tsjechische lessen gevolgd hebben vertrouwd overkomen; het boek is een uitgebreide bundeling van vier jaar cursusstof (met dat verschil dat het Nederlandstalig gedeelte van het cursusmateriaal nu in het Duits gesteld is).

Het voorwoord begint dan ook met de opmerking dat het leerboek het resultaat is van de ervaring van het vele jaren Tsjechisch doceren, zowel in Bonn als in Den Haag en Leiden.

Het leerboek is zoals reeds vermeld Duitstalig. Voor de Nederlander met een gemiddelde kennis van het Duits - ongeveer mavo-niveau - lijkt het echter uitstekend bruikbaar.

Het boek is als volgt opgezet:

- 60 lessen (120 bladzijden),
- oefeningen bij de lessen (circa 50 bladzijden) en
- grammatica (circa 90 bladzijden).

Elke les is afgedrukt op twee naast elkaar liggende bladzijden. Rechts staat steeds een vlotte, korte dialoog in modern, levendig aan het dagelijks leven ontleend Tsjechisch met daaronder zinswendingen en uitdrukkingen. De linkerbladzijde begint met een korte schets van de in de les aan de orde komende grammatica. Vervolgens worden de nieuwe woorden uit de dialoog vermeld. De grammatica komt stapsgewijs aan bod en is zorgvuldig over de 60 lessen verdeeld. In het algemeen worden in elke les twee nieuwe belangrijke grammaticale verschijnselen behandeld. Zo wordt de cursist bij voorbeeld geleidelijk met de zeven naamvallen vertrouwd gemaakt.

De bij de lessen behorende oefeningen zijn bedoeld om de leerling te stimuleren tot het gebruik van zoveel mogelijk varianten van hetgeen in de les behandeld is: het oefenen van uitgangen, modellen van zinnen, het reageren op vragen, bevelen, wensen of uitroepen, zodat de cursist gaandeweg wat meer met de Tsjechische taal kan gaan "spelen".

Het grammaticagedeelte begint met een inleiding over de taal en zijn ontwikkeling. Vervolgens wordt aandacht geschonken aan klankleer, spelling en vormleer. In dit stuk zijn ook "rijtjes" van verbuigingen en van vervoegingen opgenomen die de in de lessen geleerde stof overzichtelijk samenvatten. Deze rijtjes zijn van bijpassende aantekeningen voorzien. Dit gedeelte wordt besloten met een hoofdstuk waarin de Tsjechische zinsbouw in vergelijking met de Duitse zinsbouw wordt behandeld.

Het leerboek als geheel is zeer op de praktijk gericht en is bedoeld voor iedereen die Tsjechisch wil leren spreken en verstaan.

Zelf heb ik de cursus Tsjechisch bij het HCT twee jaar lang gevolgd en dus een deel van de inhoud van dit boek moeten leren. Een voordeel van dit boek ten opzichte van het cursusmateriaal is dat je nu tevens de beschikking hebt over een compleet grammatica-overzicht waardoor je eerder op bepaalde vragen een antwoord kunt vinden. Ik betwijfel echter of dit boek geheel in de plaats

van een mondelinge cursus kan komen omdat je - dat is mijn ervaring althans - moet wennen aan de manier waarop in het Tsjechisch woorden "aan elkaar worden gesproken". Om een voorbeeld te noemen: de vierde naamval van "deze hond" is "toho psa". In Nederlandse oren klinkt dat op het eerste gehoor als "tò hopsa".

Mede dank zij de mondelinge lessen lukte het me een keer in het bekende Praagse bierlokaal "U zlatého tygra" (In de gouden tijger) het volle halveliterglas heffend uit te roepen "Nějlepší litr je pullitr!" of "De beste liter is een halve liter!". Daarop wilden enkele kroegtijgers niet geloven

dat ik noch van Tsjechische afkomst was noch met een Tsjechische getrouwd was, maar dat ik de taal van een "native speaker" geleerd had. Een betere aanbeveling voor de mondelinge overdracht van de in dit leerboek gebundelde lessen zou ik niet kunnen geven.

De prijs van het boek bedraagt in Duitsland circa DM 40,-; in Nederland f 56,-. Gezien het gebodene, zeker in vergelijking tot de op de markt zijnde vakantietaalwijzers, een alleszins redelijke prijs.

L.M.A. Marcus, Den Haag.

Bestelinformatie:

Miloslava Hrubá - Martina Smit-Říhová

TSJECHISCH, Ein Lehr- und Übungsbuch - Carl Winter - Universitätsverlag
Heidelberg. ISBN 3-533-04409-2.

RECEPT VAN DE KERSTMAN

Kerststol (Uit de Boheemse Keuken)

Benodigd: 500 g bloem, 120 g boter, 100 g suiker, 3 eidooiers, 30 g gist, $\frac{1}{4}$ l melk, 50 g rozijnen, 50 g amandelen, vanille, geraspte citroenschil, snufje anijs, 1 ei voor het bestrijken, vet voor de bakplaat.

Bereid uit de ingrediënten een stevig deeg en laat het rijzen. Kneed het gerezen deeg nog een keer kort en verdeel het in 9 stukken. Maak van elk stuk een lange dunne rol. Vlecht eerst 4 rollen, leg het voorzichtig op de ingevette bakplaat en vlak het in het midden met de hand wat af. Leg daarop een vlecht van 3 rollen, vlak deze in het midden wat af, laat de zijanten wat breed. Leg hier bovenop

de 2 gevlochten rollen, de uiteinden aan de onderkant vastdrukken, zodat ze niet los gaan. Laat het brood rijzen, bestrijk het mei ei en strooi er amandelstrooisel over. Steek op verschillende plaatsen tandenstokers, zodat het brood tijdens het bakken heel blijft. Zet het brood in een heet voorverwarmde oven, breng dan de temperatuur wat terug. De baktijd van kerstbrood bedraagt 45-60 min. Bestrooi de afgekoelde kerststol met poedersuiker.

Prettige Kerstdagen!

H.G.B.

* Goede wijn behoeft geen krans. Wie er een paar flessen achter elkaar van leegdrinkt waarschijnlijk wel.

* 'Het slaat verder nergens op, maar taalkundig gezien kan het heel goed, dat de armen hals over kop de benen nemen omdat ze hun buik volhebben van een lege maag.'

rapide tours

TOURINGCAR- EN REISBURO

Gespecialiseerd in reizen naar

- * Hongarije
- * Polen
- * Tsjechoslowakije

Stationsstraat 25
9482 TX TYNAARLO
Tel. 05921-43300

- * luxe touringcars
- * 8 tot 54 personen
- * beschikbaar voor binnen- en buitenlandse vervoer
- * rolstoelvervoer

